TÜRK YURDU

MÜSLÜMANLARIN BUGÜNKÜ MESELELERİ

Doç. Dr. Mücteba UĞUR* Mehmet Nuri YILMAZ* Prof. Dr. Süleyman Hayri BOLAY* Prof. Dr. Mehmet AYDIN* Doç. Dr. Mustafa İSEN* M. Pierre P. KALTENBACH* Yrd. Doç. Dr. Cevdet ŞANLI* Prof. Dr. Muhammed Ferid HİCAB* Dr. Recep KILIÇ* Süleyman BAYDAR* Doç. Dr. Hasan ONAT*

*

AYIN YORUMU

Doç. Dr. Ümit ÖZDAĞ

*

Asıl Yanlış

Prof. Dr. Reha Oğuz TÜRKKAN

*

İlginç Bir Rus Yorumu

Çev. H. KERİM

*

Zil, Eşarp ve Gül

Hüseyin MÜMTAZ

*

BU AYIN SİMALARI

Atatürk'ün Büyük Turan Fikri* Abdulhak Şinasi HİSAR'dan Hamdullah Suphi TANRIÖVER'e Mektuplar* Osman Yüksel SERDENGEÇTİ* Dr. Cihat FETHİ TEVETOĞLU*

*

ŞİİR

Bahtiyar VAHAPZADE

75

Cilt 13 • Kasım 1993 • KDV Dahil 15.000 TL.

TÜRK YURDU

Türk Ocağı Merkez Hey'eti'nin Aylık Yayın Organıdır.

7. Devre 13 Cilt 75. Sayı (421) Kasım 1993

Sahibi
Türk Ocağı Merkez Hey'eti Adına
Prof. Dr. Orhan Düzgüneş

Umûmî Neşriyât Müdürü
Alâaddin Korkmaz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Prof. Dr. Orhan Kavuncu

Teknik Müdür
Ümit Yaşar Gözüm

İdari İşler
Hakan Memur

Yayın Kurulu
Nevzat Kösoğlu * Sadi Somuncuoğlu
Nuri Gürgür * Yücel Hacaloğlu
Prof. Dr. İskender Öksüz
Ali Akbaş * Ruhi Özbilgiç
Dr. M. Çağatay Özdemir

İdare Yeri
Sezenler Sokak 4/12 Sıhhiye-ANKARA
Tel.: (4) 229 69 74 • Fax : (4) 229 69 74

Yazışma Adresi
P.K. 429 Kızılay - ANKARA

Fiyatı 15.000 TL.
Yıllık Abone 180.000 TL.
Öğretmen ve Öğrenci 150.000 TL.

Yurtdışı Abone :
Avrupa ülkeleri için 50 DM.
Diğer ülkeler için 30 Dolar
Abone Ücreti: *"Türk Yurdu 257311 numaralı posta çeki" hesabına, yurtdışı havaleleri için de T.C. Ziraat Bankası Kızılay-Ankara Şubesi 1432 numaralı banka hesabına yatırılarak P.K. 429 Kızılay-Ankara adresine bilgi verilir.*

Dizgi - Baskı
SİSTEM OFSET LTD. ŞTİ.
Strazburg Cad. 30/B Sıhhiye-ANKARA
Tel.: 229 18 81 - 231 32 57

Yayınlanan yazıların muhtevasına ait sorumluluk yazarlarına aittir. Yayınlanacak yazılar üzerinde yazarından müsaade alınarak gerekli düzeltmeler yapılabilir. Gönderilen yazılar yayınlansın yayınlanmasın iade edilmez.

İÇİNDEKİLER

Doç. Dr. Mücteba UĞUR	2	*Müslümanların Önde Gelen Meseleleri*
Mehmet Nuri YILMAZ	7	*Geçmişte ve Günümüzde Müslümanların Meseleleri*
Bahtiyar Vahapzade	10	*Açlardan Toklara (Şiir)*
Prof. Dr. Süleyman Hayri BOLAY	11	*Müslümanların En Büyük Meselesi*
Prof. Dr. Mehmet AYDİN	13	*İslâm Dünyasına Kısa Bir Bakış*
Doç. Dr. Mustafa İSEN	16	*Balkan Müslümanları*
M. Pierre P. KALTENBACH (Çev. Eriman TOPBAŞ	19	*Fransa Reforme Edilmiş Bir İslâmın Doğuşunu Destekleyebilir*
Yrd. Doç. Dr. Cevdet ŞANLI	22	*İlk İslâmi Türk Eserlerinde Hz. Peygamberimiz*
Prof. Dr. Muhammed Ferid HİCAB (Çev.: Ar. Gör. Mevlüt UYANIK)	25	*Çağdaş İslâm Siyasal Düşüncesinde İslâmcı Hareketler*
Dr. Recep KILIÇ	34	*Peygamberimizi Doğru Anlayabilmek*
Süleyman BAYDAR	37	*Türk Irkı Niçin Müslüman Oldu?-*
Doç. Dr. Hasan ONAT	45	*Din Anlayışımızın Kaynakları Üzerine Bazı Düşünceler*
Doç. Dr. Ümit ÖZDAĞ	50	*AYIN YORUMU / Toparlanan Rusya ve Tökezleyen Türkiye*
Prof. Dr. Reha Oğuz TÜRKKAN	53	*Asıl Yanlış*
Çev.: H. KERİM	55	*Kadrolar Herşeyi Halletti*
Hüseyin MÜMTAZ	58	*Zil, Eşarp ve Gül*
Cevdet YILMAZ	60	*Atatürk'ün Büyük Turan Fikri*
Yücel HACALOĞLU	62	*Abdülhak Şinasi Hisar'dan Hamdullah Suphi Tanrıöver'e Mektuplar*
Muharrem YELLİCE	67	*Serdengeçti*
Recep YİĞİT	69	*Dr. Cihat Fethi Tevetoğlu ve Eserleri*
Arş. Gör. Süleyman GENÇ	72	*Türk Kültüründe Tire Sempozyumu*
Kemal KARAHAN	74	*Kitaplar Arasında*
	76	*Türk Ocaklarından Haberler*

ABDÜLHAK ŞİNASİ HİSAR'DAN HAMDULLAH SUPHİ TANRIÖVER'E MEKTUPLAR

Yücel HACALOĞLU

Türk Ocaklarının otuzdört yıl Genel Başkanlığını yapmış olan Hamdullah Suphi Tanrıöver'in evraklarının çok az bir kısmı, on klasör kadar, Ocağın İstanbul Şubesinin eski başkanlarından Muzaffer İrdem tarafından Türk Ocakları Genel Merkezine intikal ettirilmiştir. Türk Ocakları Merkez İdare Heyeti, bu evrakları, tasnifinin yapılması ve muhafazası için Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne bağışlamıştır. Belgelerin Türk Ocakları ile ilgili olanların yeni harflere çevrilmiş şekliyle asıllarının fotokopileri, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünce Ocağımıza tevdi edilmiştir.

Burada, Devlet arşivlerinin çalışkan ve değerli Genel Müdürü İsmet Binark ile uzmanlarına, yardımlarından ve zahmetlerinden dolayı teşekkür ediyor, ilk olarak, ünlü romancımız Türk Ocaklı Abdülhak Şinasi Hisar'ın, Tanrıöver'e yazmış olduğu beş mektubunu yayınlıyoruz.

Bu mektupların yazıldığı sıralarda Abdülhak Şinasi Hisar, bugünkü büyük şöhretine erişmemişti. Yazdığı romanları henüz yayınlanmamıştı. Bu dönem içerisinde Hisar, daha çok Türk Ocakları ile meşgul oluyor, Ocağın çeşitli meselelerini halledebilmek için yoğun bir gayret gösteriyordu.

Hisar'ın mektuplarının ilki 1928'de, sonuncusu da 1930'da yazılmış. Mektupların muhtevasında, Tanrıöver'in yazılarının yayınlanması, kitabının çıkarılması, Şair Cevdet Kudret'in Avrupa'ya gönderilmesi için yardımda ve tavassutta bulunulması gibi meselelerle, Hisar'ın zamanının az olması dolayısıyla yazı yazmakta güçlük ve zorluk çektiği ifadeleri yer almaktadır.

Elbette Abdülhak Şinasi Hisar'ın mektupları bu kadar değildir. Muhtelif kimselere yazdığı bir hayli mektubunun bulunduğunu işitmiş, fakat mektuplarını ne yazık ki görememiştik.

İnşallah bu mektupların yayını ile Abdülhak Şinasi Hisar'ın diğer mektupları da gün ışığına çıkarılır, gerekirse kitaplaştırılır. Temennimizin gerçekleşmesi dileğiyle, adı geçen beş mektubu aynen yayınlıyoruz:

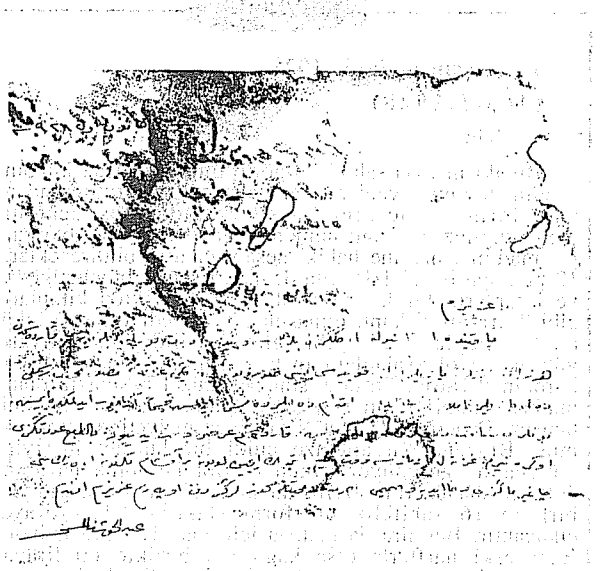
1. Mektup

3 Kânuni Evvel 1928

"Azizim,

Yakında İstanbul'a geleceğinize pek sevindim, dört gözle bekliyorum. Kardeşimden her zaman sizin yazılarınızın kopyası işini soruyorum. Yeni Gazete, Tasvir-i Hakikat, Resimli (Gazete)'deki yazılar kâmilen kopya idi. ikdam'dakiler de kısmen edilmiş, kısmen aranıp edilmekte imiş. Bunları müteakip ve diğerleri de yazılacak. Kardeşim arz-ı hürmet ediyor. Bittabi avdetinizi öğrenirim. Gazeteler yazmazsa vakit kaybetmemek için Löbon'a bir akşam telefon ederek beni çağırmanızı rica eder ve samimi bir hürmet ve muhabbetle gözlerinizden öperim azizim efendim.

Abdülhak Şinasi"

2. Mektup

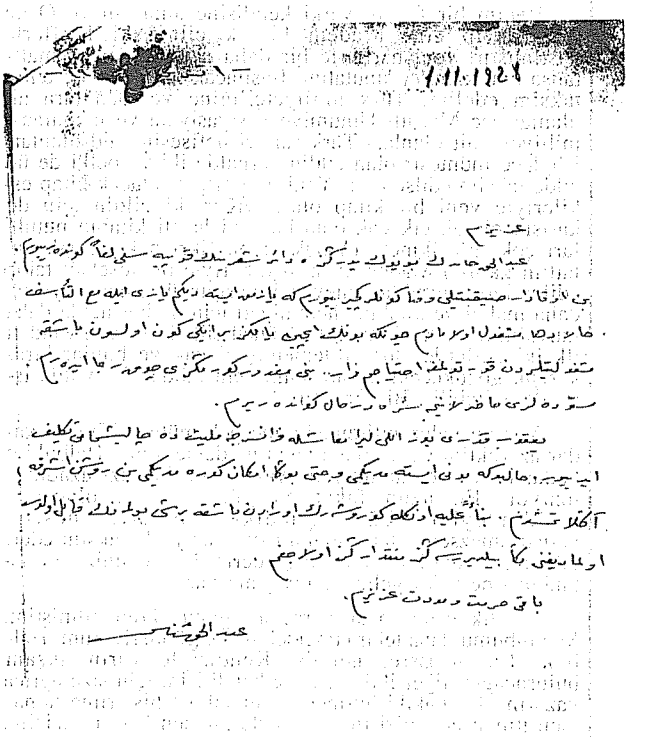
I Teşrin-i sani 1928 Kasım

"Azizim, Abdülhak Hâmid'in büyük pederinize dair şiirinin kopyesini leffen gönderiyorum. Ben o kadar sıkıntılı ve fena günler geçiyorum ki yazmak istediğim yazı ile maateessüf halâ daha meşgul olamadım. Çünkü bunun için yalnız bir iki gün olsun başka mesuliyetlerden kurtulmaya ihtiyacım var. Beni mazur görmenizi çok rica ederim. Müsveddeleri hazırlayınca size derhal gönderirim.

Yakup Kadri yüzelli lira maaşla Fransızca Milliyet'te çalışmamı teklif ediyor. Halbuki bunu istemediğimi ve hatta buna imkân göremediğimi ben Ruşen Eşref'e anlatmıştım. Binaenaleyh onunla görüşerek oradan başka birşey bulmanın kabil olup olmadığını bana bildirirseniz minnetdarınız olacağım.

Baki hürmet ve meveddet azizim.

Abdülhak Şinasi

3. Mektup

16 teşrin-i Sani 1928

(16.11.1928)

"Azizim,

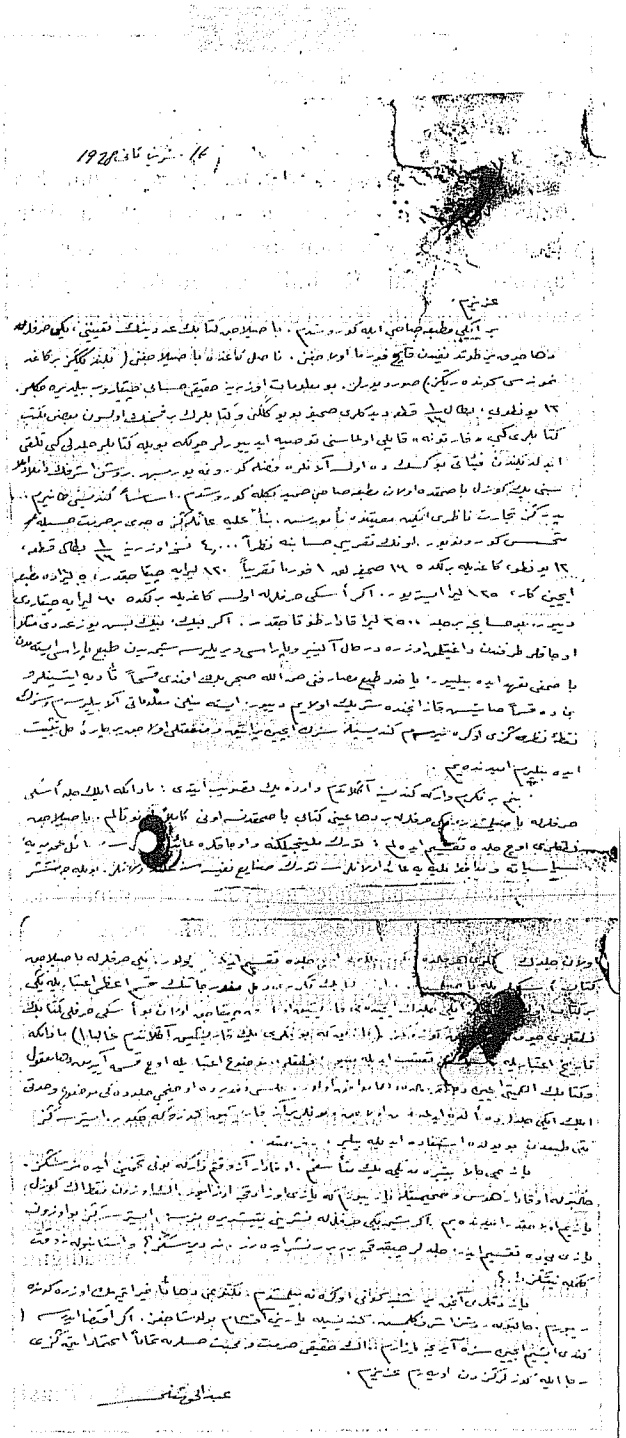
Bir iki matbaa sahibi ile görüştüm. Basılacak kitabın adedini tayinini, yeni harfler daha çok yer tuttuğundan kaç forma olacağını, nasıl kağıda basılacağını (beğendiğiniz bir kağıt numunesi gönderiniz) soruyorlar. Bu malûmat üzerine hakiki hesabı çıkarıp bildirecekler. 12 puntoyu battal 1/16 kıta dedikleri sahife büyüklüğünü ve kitapların bir kısmının olsun bazı mektep kitapları gibi **"kartona"** kaplı olmasını tavsiye ediyorlar. Çünkü böyle kitaplar ciltli gibi telakki edildiğinden fiyatı yüksek de olsa alanlara fazla görünmüyormuş. Ruşen Eşref'in **"Damla Damla"**sını pek güzel basmakta olan matbaa sahibi Hâmit Beyle görüştüm. Esasen kendisini tanırım. Pederiniz Ticaret Nâzırı iken maiyetinde memurmuş. Binaenaleyh ailenize ciddî bir hürmet hissiyle mütehassıs görünüyor. Onun takribi hesabına nazaran 4000 nüsha üzerine 1/1/battal kıta, 12 punto, kağıdıyla birlikte 16 sahifelik bir forma takriben 120 liraya çıkacaktır. Beş lira da matbaa için kar, 125 lira istiyor. Eğer eski harflerle olsa kağıdıyla birlikte 60 liraya çıkardı diyor. Bu hesapca bir cild 2500 lira kadar tutacaktır. Eğer bin, binbeşyüz adedi meselâ Ocaklar tarafından dağıtılmak üzere derhal alınır ve parası verilirse şimdiden tab parası istemeden basmayı taahhüt edebiliyor., yahut tab masrifini Hamdullah Suphi Beyefendi kısmen tediye etsinler ve ben de kısmen satış kazancında şeriki olayım diyor. İstenilen malûmatı alabilirsem ve sizin nokta-i nazarınızı öğrenirsem kendisiyle sizin için pratik ve menfaatli olacak bir çare-i hal tesbit edebilirim ümidindeyim.

Benim bir fikrim varki kendisine anlattım ve O da pek tasvip etti: Madem ki ilk cilt eski harflerle basılmıştır, yeni harflerle bir daha aynı kitabı basmaktansa onu kâmilen unutalım. Basılacak nutukları üç cilde taksim edelim: Türk milliyetçiliğine ve Ocaklara ait olanlar-eee Mesaili Umumiyeye siyasiyata ve müdafaa-ı milliyeye ait olanlar- Türk sanayi nefisesine aid olanlar. Böylece münteşir olan cildin herhalde iki ve belki de üç cilde taksim edilse olur. Yeni harflerle basılacak kitap eskileriyle yeni bir kitap olur. Diğer iki cildin için de karışık olarak çıkacak olan bu eski harfli kitabın nutukları çok...gözükmek. (Yazık ki bu fikri pek karışık anlattım galiba) Maden ki tarih itibariyle bir teselsül takip edilemiyor, nutukları mevzu itibariyle üç kısma ayırma daha makul ve kitabın ehemmiyeti için de her halde daha muvafık olur. Aksi takdirde üçüncü cilttteki mevzu vahdeti ilk iki ciltlerde elde edilememiş olacak ve bunlar biraz karışık gözükecektir. İsterseniz yeni tabdan bu yolda istifade edilebilir. Bir fırsattır.

Yazımı halen bitiremediğime pek müteessifim. O kadar az vaktim var ki bunu tahmin edemezsiniz. Halbuki o kadar heves ve samimiyetle yazıyorum ki yazı uzadıkça uzuyor. En uzun fakat en güzel yazım olacaktır ümidindeyim. Eğer şimdiki harflerle neşrini yetiştiremezsem isterseniz bu uzun yazıyı da taksim eder, ciltler çıktıkça birer birer neşrederiz. Ne dersiniz? Ve istanbul'a ne vakit gelmeye niyetiniz var?

Yazdıklarımı ancak perşembe günü öğrenebilmiştim. Mektubumu daha tehir etmemek üzere gönderiyorum. Halbuki Ruşen Eşref gelmiş. Kendisiyle yarın akşam buluşacağız. Eğer iktiza ederse kendi işim için size ayrıca yazarım. En hakiki hürmet ve muhabbet hislerime tamamen itimat etmenizi rica ile gözlerinizden öperim azizim.

Abdülhak Şinasi"

4. Mektup

19 Nisan 1930

"Azizim,

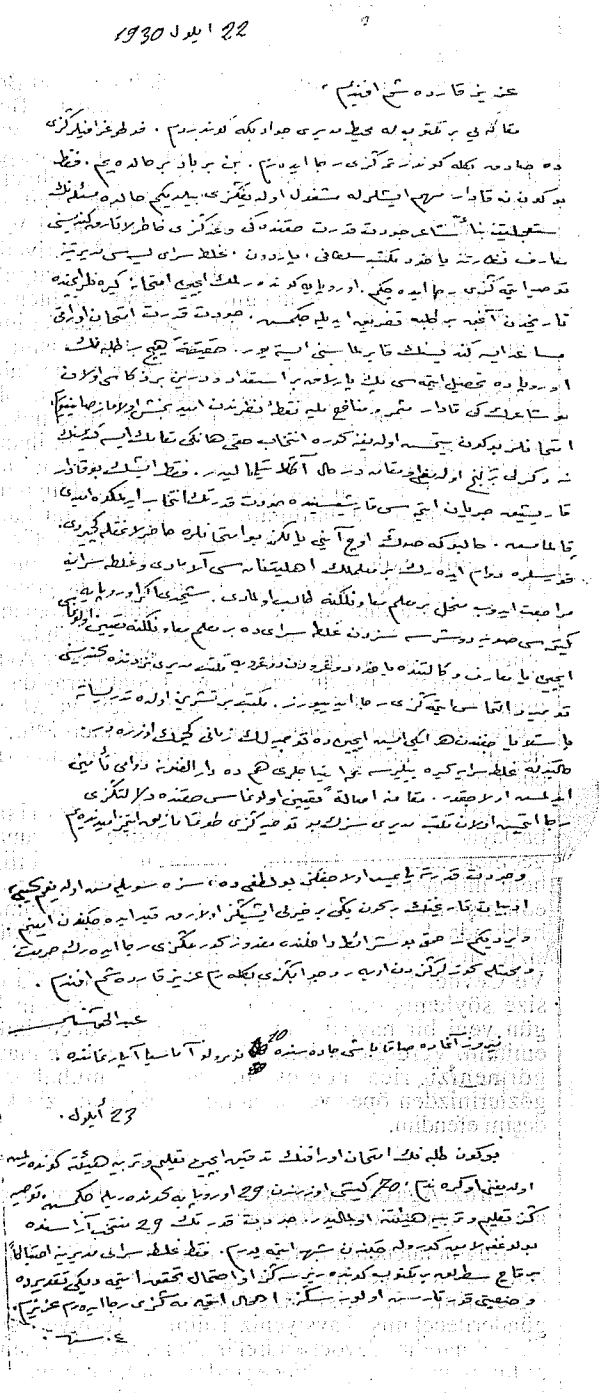
Ankara'ya gelemiyeceğime ve Merkez Binasının küşadında bulunamayacağıma çok müteessirim. O gün yanınızda olmak ve size hürmet ve tebriklerimi söylemek isterdim. Ocağın bana havale etmiş olduğunuz bir işiyle meşgul oldum.

Alber Döleon'a her tesadüfümde refikasının cevab-i muvafakatını sora sora nihayet sandalyeleri satmağa muvafakat ettiklerini söyledi. Bunlar bildiğiniz gibi, Ahmet Ratip Paşa'nın terekesinden alınmış iki büyük ceviz, luisez, yemek odası sandalyeleridir. Alber Döleon'un otuzbeş sterlin liralık bir borcu varmış. Piyasada sterlin bulamıyormuş. Borcunu ödeyebilmek için sterlin aramak komisyon vesaire tediye etmek zahmet ve masrafından kurtulmak arzusu kendisini bu tarzı kabule teşvik etti. İskemlelere mukabil otuzbeş sterlin tediye edilmesini talep ediyor. Şimdi sizin için sterlin bulup vermek mümkün olamıyacaksa, madem ki satış esasını kabul ettirdik, eğer bu fiyat muvafıksa, bu otuzbeş sterlinin mukabili olan Türk lirasını tediye ederseniz ve eğer pahalı ise tenzilat yapmasını da teklif edersiniz. umarım ki bunları da kabul ettiririz.

Mektubunuzda ayın sonunda geleceğinizi bildirdiğinize pek çok sevindim. İnşallah burada görüşmeye vakit buluruz. Gözlerinizden hürmet ve muhabbetle öperim azizim efendim.

Abdülhak Şinasi"

Beyoğlu, Firuzağa Sakabaşı Caddesinde 10 numaralı Amasya apartımanında Şinasi Bey.

5. Mektup

22 Eylül 1930

"Aziz kardeşim efendim,

Makaleyi bir mektupla muhit müdürü Cevad Beye gönderdim. Fotoğraflarınızı da Sadık Beye göndertmenizi rica ederim. Ben berbad bir haldeyim. Fakat bugün ne kadar mühim işlerle meşgul olduğunuzu bildiğim halde meselenin müstaceliyetine binaen Şair Cevdet Kudret hakkındaki vâdinizi hatırlatarak kendisini Maarif Nezaretine yahud Mekteb-i Sultani pardon, Galatasaray Lisesi Müdüriyetine tavsiye etmenizi rica edeceğim. Avrupa'ya gönderilmek için imtihana girenler içinde tarihten ancak bir talebe tefrik edilecekmiş. Cevdet Kudret imtihan evrakı müsait ise, kendisinin kayırılmasını istiyor. Hakikaten hiçbir talebenin Avrupa'da tahsil etmesi pek parlak bir istidad ve derin bir zekâsı, olan bu şairinki kadar müsmir ve menafi-i milliye nokta-i nazarından ümidbahş olamaz sanıyorum. İmtihanlar bugün bitmiş olduğuna göre intihap hakkı hangi makamın ise kendisinin ne değerli bir genç olduğunu o makama derhal anlatılmalıdır. Fakat işin bu kadar karışık cereyan etmesi karşısında Cevdet Kudret'in intihap edilmekde ümidi kalmamış. Halbuki son üç ayını yalnız bu imtihanlara hazırlanmakla geçirdi. Kurslara da devam ederek bir muallimlik ehliyetnamesi alamadı ve Galatasaray'a müracaat edip münhal bir muallim muavinliğine talip olmadı. Şimdi eğer Avrupa'ya gitmesi suya düşerse sizden Galatasaray'da bir muallim muavinliğine tayin olunması için ya Maarif Vekâletine yahut doğrudan doğruya Mektep Müdürü nezdinde kendisini tavsiye ve iltimas etmenizi rica ediyoruz.

Mektep bir teşrin-i evvelde tedrisata başlayacağından her iki iş için de tavsiyelerin zamanı geçmek üzeredir. Halbuki Galatasaray'a girebilirse hem ihtiyaçları hem de Darülfünuna devamı temin edilmiş olacaktır. Makamına asaleten tâyin olunması hakkında delâletinizi rica etmiş olan mektep müdürü sizin bu tavsiyenizi tutmamazlık etmez ümidindeyim. Ve Cevdet Kudret'e yapmış olacağınız bu lütfu da, size söylemiş olduğum gibi, edebiyat tarihinin bir gün yeni bir hayırlı işiniz olarak kaydedeceğinden eminim. Verdiğim zahmeti bu şerait dahilinde mazur görmenizi rica ederek hürmet ve muhabbetle gözlerinizden öper ve cevabınızı beklerim aziz kardeşim efendim.

Abdülhak Şinasi"

Firuz Ağa'da Sakabaşı Caddesinde 10 numaralı amasya apartmanında Beyoğlu

Bugün talebenin imtihan evrakının tetekik için talim ve terbiye heyetine gönderilmiş olduğunu öğrendim. 70 kişi üzerinden 29'u Avrupa'ya gönderilecekmiş. Tavsiyeniz Talim ve Terbiye Heyeti'ne olmalıdır. Cevdet kudret'in 29 müntehap arasında bulunmaya layık görüleceğinden şüphe etmiyorum. Fakat Galatasaray müdürü'ne ihtiyaten birkaç satırlık bir mektup gönderirseniz o ihtimal tahakkuk etmediği takdirde vaziyeti kurtarmış olursunuz. ihmal etmemenizi rica ederim azizim.

Abdülhak Şinasi"

